

**Az alapvető jogok biztosa és
a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes
Közös Jelentése
az AJB-8197/2013. számú ügyben**

Előadó: Dr. Fogarassy Edit

Az eljárás megindulása

A büntetlen előéletű, közel 70 éves, roma származású panaszos beadványában sérelmezte, hogy 2012. május 2-án a rendőrök házkutatást tartottak nála, majd előállították, és a Gyömrői Rendőrőrsön bántalmazták. Kifogásolta azt is, hogy a Pestvidéki Nyomozó Ügyészség a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás miatt indult nyomozást 2013 októberében megszüntette. Kérte másik orvosszakértő kirendelését és az intézkedő rendőrökkel való szembesítését. Álláspontja szerint a szakértő a származása miatt elfogultan járt el a szakvélemény készítése során. A panasz alapján – az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 20. § (1) bekezdése értelmében, az 1. § (2) bekezdésének c) és d) pontjaiban foglalt kiemelt ombudsmani kötelezettségnek is eleget téve – a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettessel együttműködésben vizsgálatot folytattunk, melynek keretében a Monori Rendőrkapitányság, valamint a Pestvidéki Nyomozó Ügyészség vezetőjétől az iratok megküldését kértük.¹

Az érintett alapvető jogok

Az emberi méltósághoz való jog: „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.” (Alaptörvény II. cikk)

Szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jog: „Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.” „Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.” (Alaptörvény IV. cikk (1) és (2) bekezdés)

A hátrányos megkülönböztetés tilalma: „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.” (Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés)

Tisztességes eljáráshoz való jog: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.” (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés)

A megállapított tényállás

A Pest megyei főügyész rendelkezésünkre bocsátotta a nyomozati iratok másodpéldányát, a Monori Rendőrkapitányság vezetője pedig a rendőri intézkedésekkel összefüggő dokumentumokat, melyek alapján az alábbi tényállást állapítottuk meg:

1. A 2012. május 2-án történt események

A panaszos 2012. május 6-án, a budapesti Péterfy Sándor Utcai Kórház-Rendelőintézet és Baleseti Központban (a továbbiakban: Baleseti Központ) az alábbiakat mondta el a BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányságról – a panaszos lánya által telefonon tett bejelentés nyomán – *kiérkezett rendőröknek.*² 2012. május 2-án, 14 óra körül az otthonában tartózkodott, mikor a felesége szólta, hogy rendőrök keresik.

¹ A biztoshelyettes az Ajbt. 3. § (2) bekezdése d) pontja alapján közreműködik az alapvető jogok biztosának vizsgálatában.

² 01080/10155/2012/id. számú rendőri jelentés

Két férfi és egy női rendőr személyazonossága igazolására szólították fel, mert felmerült a gyanú, hogy betörésből származó lopott dolgot vásárolt. A panaszos elmondta, hogy nem vásárolt semmit, majd átadta az igazolványát; a rendőrök ekkor felírták az adatait, és eltávoztak. Kb. negyed óra múlva öten (három férfi és két nő) tértek vissza azzal, hogy házkutatást fognak foganatosítani a keresett dolog (egy táskában levő laptop) megtalálása érdekében, mire ő házkutatási parancsot kért tőlük. Erre azt válaszolták, hogy mindjárt írnak egyet. Ezt követően szóváltás alakult ki, majd két rendőr megfogta a két alkarját, hátracsavarták és megbilincseltek. A bilincs nagyon szorította a csuklóját, ezért szólt, hogy az érszűkületére tekintettel vegyék le róla, kérésének a rendőrök eleget tettek. Ezt követően az egyik férfi és egy női rendőr előállította a Gyömrői Rendőrörsre. Az örsön leültették egy székre, a férfi rendőr elment és egy civil ruhás rendőrrel tért vissza, aki megkérdezte, hogy tudja-e, miért van itt. A panaszos azt felelte, hogy nem tudja, mire a civil ruhás rendőr trágár szavakat használt vele szemben, amit ő felháborodva szóvá tett. A civil ruhás rendőr erre meg akarta ütni, de a panaszos hátrébb lépett, ezért nem találta el, de az őt előállító férfi rendőr hátulról tarkón ütötte (ezt onnan tudja, hogy a civil ruhás szemben állt vele, a női rendőr pedig a látószögében volt). Az ütéstől a földre esett, még annyit érzékelt, hogy a civil ruhás valamivel beleütött a bal oldalába. Ezt követően nem emlékszik, hogy megütötték-e, mert rosszul volt. Kérte, hogy hívjanak mentőt, de erre nem reagáltak, és mikor felsegítették a földről, az egyikük (nem tudja, melyikük) belelépett a bal combtövébe, ami korábban műtve volt. Később a civil ruhás rendőr kihallgatta, majd kb. két óra elteltével hazaengedték. Másnap délután mentővel szállították be a kórházba. Az érintett rendőrökről nem tudott személyleírást adni.

A nyomozó ügyészség előtti, 2013. márciusi tanúkihallgatásán a panaszos összességében a fentiekkel egyezően adta elő a történeteket. A rendőrörs előterében leültették, a rendőrnő vigyázott rá, a másik rendőr pedig elment a nyomozóért, aki kiabált vele. Ezután kapta az ütéseket, melyektől beesett a székek közé, aztán arra emlékszik, hogy rugdosták a bal oldalán. A rendőrnő szemrebbenés nélkül nézte, hogy a társai rugdossák. A két rendőr, aki bántalmazta, végighúzta a kövön és hátrahúzta a folyosó végébe, a csapóajtón túl, ott leültették egy székre, ahol szintén folyamatosan vigyáztak rá. Egy vagy másfél óra múlva hívta be a civil ruhás nyomozó kihallgatni, a jobb kezével az asztalra csapott, a bal keze be volt gipszelve.

A panaszos kérte a nyomozót, hogy minél előbb fejezze be a kihallgatást, mert rosszul érzi magát, és szeretne orvoshoz menni. A kihallgatás végén a nyomozó kikísérte, és azt mondta, „ha mersz vagy fogsz jelenteni, akkor elkapunk az utcán, behozunk, és tényleg meg fogsz döglenni.” Még aznap este elment az ügyeletre, mondta az orvosnak, hogy a rendőrök megverték, másnap reggel elment a sebészetre, majd délután a házi orvosához, aki mentővel a balesetibe vitette. Onnan öt nap után Kerepestarcására, a belgyógyászatra került, ahol még hét napig ápolták.

A házkutatásról készült – ügyszámot nem tartalmazó – jegyzőkönyv szerint lopás megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen folyamatban levő eljárásban – a Be. 177. §-a szerinti halaszthatatlan nyomozati cselekményként, „új információ alapján” – került sor a házkutatásra. A házkutatás kezdete: 2012. május 2., 14 óra 16 perc. Felszólításra nevezett (a panaszos) tagadta, hogy bűncselekményből származó tárgyak vannak nála; a keresett tárgyat nem találták meg; a házkutatás eredményre nem vezetett.

A jegyzőkönyvben a panaszos fia az alábbi panasszal élt: „Az intézkedés folyamán az intézkedő rendőrök tudomására hoztuk, édesapám beteg, és nincs itt a keresett tárgy, ennek ellenére előállították, csak szóban ellenszegült.” A jegyzőkönyvet 14.50-kor zárták le, az eljárást vezető rendőrnő és egy férfi rendőr írta alá. Az eljárást vezető rendőrnő a jegyzőkönyv alján kézírással az alábbiakat rögzítette:

„A házkutatás során intézkedés szóbeli ellenszegülése miatt a gyömrői r.őrsre előállították a panaszost, a házkutatás további részében jelen volt a fia”.

*Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló rendőri jelentés*³ szerint a panaszossal szemben 2012. május 2-án 14.30-kor igazoltatás (Rtv.⁴ 29. § (1) bek.), igazoltatott személy átvizsgálása (Rtv. 29. § (4) bek.) és bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása (Rtv. 33. § (2) bek. b) pont) rendőri intézkedéseket foganatosítottak. A személyes szabadság korlátozásának / kényszerítő eszköz alkalmazásának helye: lakásban, Gyömrőn, „az Rtv. 39. § (1) bek. b) pont gyanúsított elfogása és előállítása céljából magánlakásban intézkedés.”

„Az intézkedés során kényszerítő eszközt alkalmaztam: 1. testi kényszer 2. bilincs.

1. Rtv. 30. § (1) bek. igazoltatás, 2. Rtv. 29. § (4) bek. igazoltatott személy átvizsgálása, 3. Rtv. 33. § (2) bek. előállítás, 4. Rtv. 48. § bilincs.” A kényszerítő eszköz alkalmazására figyelmeztetés történt. Bilincset 14. 40 perctől 14.50 percig alkalmaztam. A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása:

„Szolgálatom teljesítése során a fenti napon és időben parancsnoki utasítás alapján megjelentem a házkutatással érintett [a panaszos] ingatlanánál házkutatás céljából. A helyszínen fogadott az érintett, akit tájékoztattam, hogy bűncselekményből származó laptopot keresünk. Ezt követően az érintett az intézkedésen felháborodott, majd kiabálni kezdett, többszöri felszólításra sem adta át az igazolványát. Közöltem vele, hogy amennyiben az intézkedésnek nem tesz eleget, kényszerítő intézkedést fogok vele szemben alkalmazni. Az érintett az intézkedés alatt passzívan ellenállt, az intézkedést akadályozta. A házkutatást lefolytató kollegákat folyamatosan szidalmazta, valamint azt kiabálta, hogy „Semmi joguk nincs bejönni a házamba”, valamint, hogy „Tisztában vagyok a jogaimmal, és maguk ezért még fizetni fognak!”. Ezt követően felszólítottam az érintettet a cselekménye abbahagyására, majd közöltem vele, hogy működjön együtt az intézkedés során, melynek nem tett eleget, a bejárati ajtó mellett levő hálószoba ajtót bezárta, a kollegák elé állt felemelt kézzel, hangosan kiabálva. A fentieket követően a tanult önvédelmi fogásokkal jobb kezét hátra csavarva a falhoz szorítottam, majd kezeit hátrahelyzetbe bilincseltem. Az érintett agresszívan egyfolytában házkutatási parancsot követelve kiabált, valamint többször is közölte, hogy nincs joguk ehhez. A fent nevezett személyt bűncselekmény alapos gyanújával a Gyömrői Rendőrőrsre sérülés- és panaszmentesen előállítottam. További intézkedés végett átadásra került.”

Az átadás időpontját ugyanakkor nem rögzítették, csak azt, hogy az előállítás oka 2012. május 2-án, 16.59-kor megszűnt.

A jelentés – gépelve – tartalmazza még a panaszos kézzel aláírt alábbi nyilatkozatait: a jogorvoslati jogaimra vonatkozó tájékoztatást megkaptam; a velem szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel/kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban panasszal nem élek; az előállítás okáról, valamint időtartamáról szóló írásos tájékoztatást/igazolást átvettem; élelmezést nem kértem; betegségben nem szenvedek; *a sérülésem a rendőri intézkedés során keletkezett, orvosi ellátásban nem részesültem.* A jelentést a panaszos előállítását foganatosító két rendőr (egy férfi és egy nő) írta alá.

A *parancsnoki kivizsgálás* eredménye szerint az Rtv. 29. § (1) bek. szerinti igazoltatás, az Rtv. 29. § (4) bek. szerinti igazoltatott személy átvizsgálása, az Rtv. 33. § (2) b) szerinti előállítás, mint személyi szabadságot korlátozó intézkedés jogszerű és szakszerű volt.

³ Ügyszám: 13050/861/2012/bü. illetve kézzel ráírva 13050-4253/2012.ált.

⁴ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.)

A kényszerítő eszköz alkalmazásának feltételeit a parancsnok szintén kivizsgálta, és megállapította, hogy az Rtv. 30. § (1) bek. szerinti igazoltatás,⁵ az Rtv. 29. § (4) bek. szerinti igazoltatott személy átvizsgálása, az Rtv. 33. § (2) bek. szerinti előállítás és az Rtv. 48. § szerinti bilincs alkalmazása jogszerű és szakszerű volt. A rendőri intézkedések az arányosság követelményének is megfeleltek.

A panaszos részére átadták a parancsnok (ügyeletes) által aláírt *igazolást a rendőrségi előállítás időtartamáról*, mely szerint „az előállítás 2012. február 27. 18.00 órától...óraig tartott, ekkor szabadon bocsátva.”

A panaszost – dolog elleni erőszakkal kisebb értékre elkövetett lopás ügyében – 2012. május 2-án 16. óra 38-tól 16. 52-ig tanúként hallgatta ki a házkutatást vezető rendőrnő és a civil ruhás nyomozó. A *tanúkihallgatásról készült jegyzőkönyv*⁶ szerint a tanú azt nyilatkozta, hogy a bűncselekménnyel kapcsolatban nem tud mit mondani, nem hallott róla, a keresett dolgot nem találták meg nála, soha nem vett laptopot, a feltételezett elkövetőt névről nem ismeri, ha látná, akkor lehet, hogy megismerné.

2. A panaszos bántalmazása ügyében készült rendőri jelentések

A BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályának vezetője 2012. május 6-án megküldte a Monori Rendőrkapitányság vezetőjének a rendőri jelentést – a kórlapot is mellékelve – a panaszos bántalmazásáról. A jelentés tartalmazza, hogy a rendőrök beszéltek az ügyeletes orvossal, aki elmondta, hogy a beteg bal oldalán 3 db kb. 6 cm átmérőjű haematóma van, egyéb sérülése nem látható, további esetleges belső sérüléseit vizsgálják. A Baleseti Központban készült kórlapon rögzítették, hogy „az OMSZ elmondása szerint tegnap állítólag rendőrök bántalmazták, bal oldala, mellkasa, hasa sérült.” Diagnózisok: az ágyéki csigolyák és a medence egyéb részeinek rándulása és húzódása, esés. A Monori Rendőrkapitányság vezetője 2012. május 12-én továbbította a május 11-én érkezett iratokat a *Gyömrői Rendőrség* megbízott parancsnokának.

A *parancsnok* 2012. június 5-én írt *jelentésében*⁷ – a beosztottai által készített rendőri jelentések alapján – az alábbiak szerint foglalta össze az eseményeket: A hatóság (Gyömrői Rendőrség) büntetőeljárást folytat dolog elleni erőszakkal kisebb értékre elkövetett lopás ügyében egy albertirsai lakos ellen. Az ismeretlen helyen tartózkodó férfit 2012. május 2-án, Gyömrőn igazoltatták, és a rendőrségre előállították. A szolgálatban levő parancsnok-helyettes erről tájékoztatta a rendőrség nyomozóját, aki korábban kéztörés miatt a szolgálat teljesítése alól felmentést kapott. Tekintettel arra, hogy a nyomozó az ügyvel kapcsolatban átfogó ismeretekkel rendelkezett, az eljárás sikeres befejezése érdekében a rendőrségre érkezett. A gyanúsított kihallgatását 14.22-kor kezdték meg a parancsnok-helyettesessel, azon jelen volt egy őrmester is. A gyanúsított vallomása alapján – miszerint a panaszossal megegyező keresztnévű és azonos utcában lakó férfinak adott el egy laptopot – a szolgálatban levő járőrök (két férfi és egy nő) a gyanúsítottal együtt megjelentek az utcában, ahol a panaszos lakik, és azonosították a címet. Miután a panaszos és családja észlelték a rendőröket, szükségessé vált halaszthatatlan nyomozati cselekményként a házkutatás lefolytatása.

A házkutatást vezető rendőrnő a járőrökkel együtt ment az ingatlanhoz, a panaszos feleségének, majd a panaszosnak is elmondta a nyomozati cselekmény szükségességét és okát. Ezt követően felszólították őket a személyazonosságuk igazolására, melynek eleget tettek. Miután a keresett tárgyat felszólításra nem adták elő, a rendőrök megkezdték a házkutatást.

⁵ Rtv. 30. § (1) A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. Ez az ún. „*fokozott ellenőrzés*” keretében történik, melynek alkalmazására a vizsgált esetben nyilvánvalóan nem került sor.

⁶ Ügyszám: 13050/861/2012/bü.

⁷ Ügyszám: 13050-4305/2012.ált.

A panaszos, a felesége és a fia hangosan és agresszívan próbálták kifejezésre juttatni a nemtetszésüket; felháborodva közölték, hogy nem lehet végrehajtani a házkutatást, mert szívbetegek és engedélyt kell mutatni. Miután a panaszos a szobaajtó elé állt, és közölte, hogy oda a rendőrök nem fognak bemenni, a házkutatást vezető rendőrőrnő kilátásba helyezte a panaszos előállítását az eljárás akadályozása miatt. Mivel a panaszos nem mozdult az ajtóból, sőt a rendőröket szidalmazta, két rendőr a tanult önvédelmi fogásokkal nevezett kezeit hátrabilincselte, és közölték vele az előállítás tényét.

A testi kényszer fogatosítására az arányosság figyelembevételével, bilincs alkalmazására az Rtv. 48. § b), c) és d) pontjai alapján került sor. Kis idő elteltével a már lehiggadt panaszos a helyszínen közölte a rendőrökkel, hogy a bilincs szorítja a csuklóját, és érszükülete van, mire levették róla a bilincset. Ezt követően a panaszost két rendőr (egy férfi és egy nő) előállította a rendőrsre. Az előállítás az Rtv. 33. § (2) bek. alapján, a ruházat átvizsgálása pedig az Rtv. 31. § (1) bek. alapján jogszerű és szakszerű volt.

A panaszos előállítása idején a nyomozó a gyanúsított gondnokának nyújtott szóbeli jogi felvilágosítást az eljárás menetéről, jogairól és kötelezettségeiről, amikor hangos kiabálásra és szitkozódásra lett figyelmes. A közlekedő folyosó ajtajában találkozott a panaszossal és az őt előállító két rendőrrel, a férfi rendőr közölte a nyomozóval az előállítás tényét, mire a panaszos azt kiabálta, hogy „hazudik”.

A nyomozó közölte a panaszossal, hogy a kiabálásával nyomozati cselekményt zavar, melyre azt a választ kapta, hogy „nem érdekel”. Ekkor a „törvény nevében” szavakkal a nyomozó ismételtlen figyelmeztette a panaszost egyrészt, hogy fejezze be a kiabálást, másrészt, hogy ne mászkáljon a rendőrs épületében. A nyomtatékosítás kedvéért kényszerítő eszköz alkalmazását helyezte kilátásba, melynek hatására a panaszos leült egy székre. A parancsnok-helyettes szóban meghallgatta a panaszost, aki elmondta, hogy a rendőri intézkedéssel kapcsolatban sérülése nem keletkezett, az ellen nem élt panasszal. Elmondta azt is, hogy szívbeteg és a gyógyszert még nem vette be. A parancsnokhelyettes erről értesítette a házkutatást vezető rendőrőrnőt, akinek a panaszos felesége átadta a gyógyszert. A panaszos az őrön megkapta a gyógyszert, ezen kívül orvosi ellátást nem igényelt. Későbbi tanúkihallgatása során nyugodtan viselkedett, nem élt panasszal az eljárás ellen. Ezt követően sérülés- és panaszmentesen szabadon bocsátották.

A parancsnok 2012. május 14-én, telefonon felvette a kapcsolatot a panaszossal, aki közölte, hogy nem kíván a parancsnoki kivizsgálás kapcsán kezdeményezett meghallgatáson részt venni. A parancsnok jelentés készítésére utasította az érintett rendőrkollegákat, ugyanakkor az előállítást végző rendőrőrnő és a házkutatást fogatosító rendőr jelentéseinek beszerzésére nem volt lehetőség, mert a panasz beérkezéséig visszavezényelték őket a Miskolci Rendészeti Szakközépiskolába.

A parancsnok megjegyezte egyrészt, hogy az intézkedéskor a nyomozó bal keze láthatóan be volt gipszelve, gyógyászati segédeszközzel a nyakába volt kötve. Másrészt hangsúlyozta, hogy *a panaszos az előállításáról készült jelentésben, a parancsnok-helyettes általi szóbeli meghallgatása során és a tanúkihallgatási jegyzőkönyvben is úgy nyilatkozott, hogy sérülése nem keletkezett, valamint az intézkedésekkel szemben panasszal nem él.*⁸ Rögzítette továbbá, hogy a panaszos a megkeresésére nem volt hajlandó bejönni a rendőrsre a vélt vagy valós sérelmeit előadni, illetve, hogy a vele szemben intézkedő rendőrökről sem tudott személyleírást adni. Mindezek alapján a parancsnok a panaszt nem tartotta megalapozottnak, ezért nem javasolta eljárás megindítását a kollegákkal szemben.

A Monori Rendőrkapitányság vezetője – további intézkedés, kivizsgálás céljából – 2012. VI. 19-én megküldte az ügy összes iratát a Pestvidéki Nyomozó Ügyészség részére.

⁸ Ezt a megállapítást a parancsnokhelyettes jelentése is szó szerint tartalmazta.

3. A panaszos sérüléseiről készült orvosi dokumentumok

A panaszos 2012. május 2-án a rendőrösről hazament, lepihent, de mivel rosszul érezte magát, este felkereste az ügyeletet. A *Központi Orvosi Ügyeleten*, május 2-án készült *vizsgálati lap* tartalmazza, hogy „elmondása szerint állítólag a rendőrök bántalmazták.” Mindkét csuklón bőrpír, bilincselés nyomaként elfogadható. A bal VII. borda hátul nyom.érz., bal combtőben jelez fájdalmat, de itt bőrsérülés nem észlelhető. Diagnózis: magasvérnyomás-betegség, a mellkas zúzódása. Alkalmi fájdalomcsillapító, holnap sebészet.

A gyömrői *Szakorvosi Rendelőintézet Traumatológiáját* másnap reggel kereste fel a panaszos. A május 3-án kiállított *ambuláns adatlap* szerint „elmondása alapján május 2-án rendőrök bántalmazták.” A röntgen törést nem mutatott ki, az orvos másnapra CT-re jegyezte elő. Diagnózis: a mellkas zúzódása, a lép sérülése. A nyomozati iratok között megtalálható egy formanyomtatvány „*orvosi látlelet és vélemény*”, amit az ambuláns lapot kiállító orvos töltött ki kézzel, 2013. február 5-i dátummal, Sebészet II. pecséttel. A látlelet szerint a panaszos 2012. május 3-án reggel 8-kor jelentkezett az orvosi ellátásra. Május 2-án rendőrségi intézkedés során sérült meg a Gyömrői Rendőrőrsön. Megbilincselése során mindkét csuklóján, felkarján, alkarján megragadási nyomok (felületes véraláfutás) alakultak ki. A bilincselés helyén a csuklón véraláfutás, a mellkasfal bal oldalán véraláfutás és légzésre fokozódó fájdalom. Hason – végtagon műtét hegyei (érmütétje volt). A baloldali combtőben (itt is van műteti heg) (megtaposták?) fájdalmat jelez (külsérelmi nyom nincs). Nem alkoholos, de zaklatott (az átélt események miatt). Borda röntgen: negatív. A kórisme: *Testszerte zúzódások és felületes bőr alatti bevérvések*. A gyógytartam szövödménymentes gyógyulás esetén előreláthatólag 8 napon belüli.

A *házi orvos* május 3-án délután vizsgálta meg a rendelőjében a panaszost, aki elmondta, hogy tegnap délután rendőrök megverték, bal oldala fáj. Az orvos diagnózisában a lép sérülését állapította meg, és mentővel a Baleseti Központba utalta a panaszost.

A *Baleseti Központban* 2012. május 30-i dátummal kiállított, és a Gyömrői Rendőrőrsnek megküldött *orvosi látlelet és vélemény* az alábbiakat rögzítette: OMSz elmondása szerint tegnap állítólag rendőrök bántalmazták, bal oldala, mellkasa, hasa sérült. Lépruptura gyanúja merült fel. Fej, nyak: traumás eltérés nélkül. mellkas: részarányos, stabil, nyomásérzékenységet bal alsó bordák felett jelez. Ritmusos szív működés. Has: puha, betap. Kóros resistencia nincs, nyomásérzékenység bal felhasban. Máj nem elérhető, lép nem tap. Végtagok: friss traumás eltérés nincs. Mellkas, bal borda röntgenen kóros eltérés nem látható, bordatörés nem ábrázolódik. Teljes has és kismedence UH: szabad hasi folyadék nem látható, a lépruptura nem igazolható.

Kórisme: Bal oldali mellkasfali zúzódás. Megfigyelés léprepedés gyanúja miatt. Bal oldali lágyékhajlat tájéki zúzódás. Korábbi bypass beültetés combi verőérbe. A gyógytartam szövödménymentes gyógyulás esetén előreláthatólag 8 napon belüli. A panaszost a Baleseti Központból május 8-án bocsátották el, és a Pest Megyei Flór Ferenc Kórház II. Belgyógyászat Angiológiai Osztályára szállították, ahol május 14-ig kezelték.

4. A hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntettének gyanúja miatt indult ügyészségi nyomozás

A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság Ügyeleti Osztályának vezetője 2012. május 7-én – további eljárás lefolytatása végett – megküldte a Pestvidéki Nyomozó Ügyészség (a továbbiakban: nyomozó ügyészség) részére a panaszos lánya által május 6-án, telefonon tett bejelentésről készült hivatalos feljegyzést, a panaszos kórházi meghallgatásáról készült rendőri jelentést, valamint a kórlap másolatát. A *nyomozó ügyészség* ügyésze 2012. május 21-én, Nyom. 295/2012. számon – a Btk. 226. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntettének gyanúja miatt – *indított eljárást az ügyben*, először a feljelentés kiegészítését, majd június 20-án a nyomozást

elrendelve. A nyomozó ügyészség vezetője 2012. július 20-án, szeptember 20-án, november 20-án, majd 2013. január 21-én – 2013. május 21-ig – *meghosszabbította a nyomozás határidejét*, tekintettel arra, hogy az eljárás során további nyomozati cselekmények elvégzése szükséges. Az eljárás megindulásától számított több mint egy évet követően, 2013. május 29-én a Pest Megyei Főügyészség csoportvezető ügyésze 2013. július 21-ig, majd szeptember 21-ig meghosszabbította a nyomozás határidejét. *Az iratok között a nyomozás határidejének további meghosszabbításáról nem található határozat.*⁹

Az eljáró ügyész 2012. május 29-én *megkereséssel fordult* a Monori Rendőrkapitányság vezetőjéhez, arról tájékoztatva, hogy polgári ügyben elkövetett hamis tanúzás büntetnének gyanúja miatt feljelentés-kiegészítést rendelt el. Kérte a 4305/2012.ált. számon folytatott parancsnoki kivizsgálás során keletkezett valamennyi irat soron kívüli megküldését. Az iratokat a rendőrkapitány június 6-án megküldte.

2012. június 20-án az ügyész ismételt megkereste a Monori Rendőrkapitányság vezetőjét a panaszossal szemben foganatosított előállítással és kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatos valamennyi eredeti irat megküldése érdekében. Kérte továbbá, hogy közöljék az előállítás időtartama alatt kik tartózkodtak a Gyömrői Rendőrőrsön, és kik viseltek egyenruhát, illetve civil öltözetet. Megkereste a panaszos gyömrői háziorvosát is az ellátásával kapcsolatos orvosi dokumentáció soron kívüli megküldése érdekében.

A háziorvos június 26-án kelt levélben megküldte az ügyésznek a panaszos vizsgálatáról készült dokumentumot (kórházi beutalót), és tájékoztatta, hogy a beutaló szövegében leírtakon túl a beteg állapotával kapcsolatban mást nem tud közölni. Felhívta ugyanakkor az ügyész figyelmét arra, hogy tudomása szerint a panaszost május 2-án a gyömrői orvosi ügyeleten, valamint május 3-án a gyömrői szakrendelő sebészetén is ellátták.

A monori rendőrkapitány július 4-én kelt levélben adott tájékoztatást a feltett kérdésekre, továbbá küldte meg a kért iratokat.

Ezt követően *az ügyész hét hónappal később*, 2013. január 29-én *kereste meg* a gyömrői Szakorvosi Rendelőintézet Sebészetét, valamint az Orvosi Ügyeletet a panaszos ellátásával kapcsolatos dokumentumok megküldése érdekében. Aznap megkereste továbbá a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság (PMRFK) Humánigazgatási Szolgálatát is a Gyömrői Rendőrőrs állományába tartozó rendőrök fényképének beszerzése érdekében. A rendelőintézet február 5-én, az ügyelet február 20-án, a PMRFK február 7-én küldte meg a kért iratokat.

A nyomozó ügyészség *a sértett és más tanúk kihallgatását* 2013. március 4-én, a Gyömrői Polgármesteri Hivatal hivatalos helyiségében *foganatosította*. A sértettet az ügyész kétszer is figyelmeztette a hamis vád következményeire, de a panaszos fenntartotta a vallomását („még életemben nem voltam büntetve, nincs okom hazudni”). Részletes személyleírást továbbra sem tudott adni, de az őt bántalmazó civil ruhás nyomozót a teljes nevén megnevezte. Az ügyész ismertette a sértettel a kórházi meghallgatásáról készült rendőri jelentést, mire a panaszos elmondta, hogy akkor még nem volt teljesen észnél, utána vitték koponya CT-re, mert kettős látása volt.¹⁰

Ezt követően kihallgatták a feleségét, a lányát, aki a feljelentést tette, és a lánya férjét is, aki a panaszos sérüléseiről a kórházban fényképfelvételeket készített, amiket az eljárás során becsatoltak. A felesége azt vallotta, hogy a fia elment a rendőrségre, de nem engedték be, aztán a férjével együtt jött haza, aki lefeküdt. Egy órán belül felkelt, mert rosszul volt, és elment az ügyeletre. A férje sérüléseit látta, neki is elmondta, hogy a rendőrök bántalmazták.¹¹

⁹ A Monori Rendőrkapitányság vezetője által 2012. június 19-én megküldött és június 21-én a nyomozó ügyészségre érkezett – az ügyben készült rendőri jelentéseket is mellékelő – átirat alapján egy másik ügyész július 12-én nyomozást rendelt el, Nyom. 458/2012. számon. A két ügyet a nyomozó ügyészség vezetője 2012. augusztus 15-én kelt határozatában egyesítette. A határozat két ízben is tartalmazza azt a „tényt”, hogy a 2012. szeptember 20-án elrendelt nyomozáshoz egyesíti a Nyom. 458/2012. számú ügyet.

¹⁰ A jelentésben az szerepel például, hogy a felesége hívta a mentőt, de valójában a háziorvos.

¹¹ „Elmondta, hogy nagyon csúnyán fogadták őtet, ép hogy beköszönt, már ütték, rugdosták.”

A panaszos lánya azt vallotta, hogy több helyre is telefonált a történetek kivizsgálását kérve, de a Monori Rendőrkapitánysághoz nem szeretett volna fordulni. Mikor az édesapja hazajött a kórházból, május 14-én keresték telefonon Gyömrőről, ő vette fel, majd átadta az apjának, aki mondta, hogy ő biztosan nem megy be hozzájuk, nehogy még egyszer megverjék. Az apja azt is elmondta, hogy a rendőr átadta a telefont az őt bántalmazó nyomozónak, aki mondta neki, hogy megérkezett a feljelentés, és beszéljék meg. A lánya ezt követően fel is hívta a Monori Rendőrkapitányságot, hogy tényleg annak a rendőrnek kell kihallgatnia az apját, aki megverte, és ha tényleg szükséges, Monorra bemegy, de Gyömrőre nem. A monori rendőr azt mondta, hogy ők is látják a feljelentést, de nem kell kihallgatni az édesapját. A sértett vejét a fényképfelvételek készítéséről hallgatták ki, majd a gyömrői háziorvost is kihallgatták, aki semmit sem tudott hozzátenni az általa korábban írásban előadottakhoz.

Végül – a gyömrői rendőrök közül egyedül – a rendőrőrs parancsnok-helyettesét hallgatták ki, aki elmondta, hogy a történetekről jelentést készített, az abban foglaltakat fenntartja, akkor még jobban emlékezett, most már csak nagy vonalakban emlékszik. Feltehetően az ún. ügyfélváró részen beszélt az úrral, megkérdezte tőle, hogy van-e panasza vagy sérülése, de nem volt. Később mondta, hogy szívbeteg, de nincs nála a gyógyszere, ezért kérte, hogy hozzák el neki. Az egyik rendőr kollega kiment, és elkérte a feleségétől a gyógyszert, amit az úr megkapott. A bántalmazással kapcsolatban azt vallotta, hogy nem hiszi, hogy az urat előállító rendőrök a kocsi bántalmazták volna. Az ő irodájának ajtaja a folyosóra nyílik ugyan, nem lát rá az ügyfélváróra, de szóváltást vagy bármiféle zajongást nem hallott, pedig az irodájában ült, és hallania kellett volna.

A nyomozó ügyészség 2013. április 24-én kelt határozatában *igazságügyi orvosszakértőt rendelt ki*, akinek megküldték a nyomozati iratok másodpéldányát. A szakértőnek az alábbi kérdésekre kellett választ adnia: A panaszosnak milyen sérülései keletkeztek a vonatkozó orvosi dokumentumok¹² és a csatolt fényképek alapján; a panaszos sérülései keletkezhetnek-e az általa elmondottak szerint rendőri bántalmazás, illetve székek közé esés következtében; sérülései keletkezhetnek-e a rendőrök által alkalmazott testi kényszer következtében; melyik keletkezési mód a valószínűbb, illetve kizárható-e valamelyik keletkezési mód; mennyi a sérülések tényleges gyógytartama; súlyosabb sérülés bekövetkezésének reális lehetősége fennállt-e.

A szakértő 2013. május 16-án kelt *szakvéleményében* az orvosi előzményi adatok között csupán a gyömrői orvosi ügyeleten készült vizsgálati lapot, a Baleseti Központban készült orvosi látletet és véleményt, illetve kórlapot tüntette fel, a többi orvosi dokumentumot nem. Véleményében a Baleseti Központ látlete alapján rögzítette a panaszos sérüléseit, továbbá felhívta a figyelmet, hogy a kérdésben jelzett fényképeket nem találta meg az iratok között. A feltett kérdésekre válaszolva közölte, hogy az orvosi dokumentációk alapján a sértett a bal mellkasfal, valamint a bal lágycsont-tájék zúzódását szenvedte el, melyek nyolc napon belül gyógyuló sérülések. A tényleges gyógytartam szövődésmenyes gyógyulás esetén 5-7 nap.

A sérülések kis-, esetleg közepes erejű tompa erőbehatásoktól keletkezhetnek; származhatnak ütésektől, ütődésektől. Figyelembe véve az erőbehatásokat, a sérült testtájékokat, súlyosabb sérülés reális lehetősége nem állt fenn. Tekintettel arra, hogy az orvosi dokumentációkban a fejen, a nyakon, csuklókon sérüléseket nem rögzítettek (a csuklókon csupán bőrpír volt, ami származhatott a kényszerítő eszköztől), a sértett által elmondottak egy része orvosszakértői adatokkal nem támasztható alá. A mellkasfal és a lágycsont sérülései keletkezhetnek a székek közé eséskor is.

¹² Külön felsorolták a vonatkozó orvosi dokumentumokat: a Baleseti Központ által kiállított kórlapot, látletet és zárójelentést, a háziorvos beutalóját, a Szakorvosi Rendelőintézet látletét, a gyömrői orvosi ügyeleten kiállított vizsgálati lapot és a Flór Ferenc kórház zárójelentését.

„Tekintettel arra, hogy horzsolással járó sérülések a sértett testén nem voltak rögzítve, így az a valószínűbb, hogy nem a székek közé eséskor keletkeztek a mellkas, illetve a hasfal lágyrész zúzódásai.”

Mivel nincs adat arról, hogy a sértetten milyen ruházat volt, nem zárható ki az sem, hogy a sérülések a székek közé zuhanáskor keletkeztek.

A nyomozó ügyészség 2013. július 2-án szemlét tartott a Gyömrői Rendőrőrsön, melynek során fényképeket készítettek. A *sértett folytatólagos tanúkihallgatását* is foganatosították, ennek során az ügyész megkérdezte, hogy milyen ruhát viselt az előállításakor. Az ügyész tájékoztatta a panaszost, hogy miután a kirendelt orvosszakértő véleménye szerint a sérülései nyolc napon belül gyógyulóak, magánindítványt terjeszthet elő. A panaszos kérte, hogy vonják felelősségre a rendőröket, és magánindítványt terjesztett elő.

A nyomozó ügyészség 2013. július 18-án kelt határozatában elrendelte a *szakértői vélemény kiegészítését*, és a szakértő rendelkezésére bocsátotta a nyomozati iratok első példányát. Kérte, hogy a fényképfelvételek megtekintését, valamint a sértett-tanú folytatólagos kihallgatási jegyzőkönyvét tanulmányozva nyilatkozzon arról, hogy a fényképfelvételeken látható sérülések megfelelhetők-e az orvosi dokumentációkban rögzítetteknek, illetve a sértett elmondásának.

A szakértő 2013. szeptember 11-én kelt vélemény-kiegészítésében leírta az öt csatolt fényképen látott sérüléseket (egyik kézszár felületes zúzódása, bal kézszáron bőr alatti bevérzés, bal csuklón felületes bevérzésnek, zúzódásnak tűnő terület, bal oldali mellkasfalon egyértelműen bőr alatti bevérzések, bal oldali III. lábujjon bőr alatti bevérzés, zúzódás). Megállapította, hogy a fényképeken látható sérülések közül az orvosi látletben csak annyi van leírva, hogy bal oldala, mellkasa, hasa sérült; a végtagokon friss traumás eltérés nem látható, vagyis a fenti sérülések – a mellkasi sérüléseken kívül – nem voltak rögzítve.

A sértett kihallgatási jegyzőkönyvében előadta, hogy a bal kezét csavarták hátra, valamint a bal oldalát rugdosták. Ezek a sérülések a fényképfelvételeken rögzítve vannak. A nyakra történő ütésről orvosi adat nem áll rendelkezésre. Olyan sérülés, amely a bilincs használatát igazolta volna, a fényképeken nem látható, így orvosi adatokkal a megbilincselésétől esetlegesen keletkezett sérülések nem támaszthatók alá. A bal középső lábujj sérülése akár a lábujjakra történő rátaposáskor is keletkezhetett, de erre vonatkozóan a tanúvallomásban nincs adat. „A bal mellkasfal felszínes lágyrész zúzódásai ütésektől, ütődésektől, esetleg kis erejű rúgásoktól is származtathatók, de eszköz behatárolására nem alkalmasak. Nem zárható ki az sem, hogy két szék közé eséskor jöttek létre.”

A *nyomozó ügyészség* 2013. október 29-én kelt *határozatában a nyomozást – bizonyítottság hiányában*¹³ – *megszüntette*. Az indokolás a tényállás ismertetése keretében tartalmazza, hogy a sértett „az intézkedéssel szemben panasszal nem élt, azonban úgy nyilatkozott, hogy a rendőri intézkedés során sérülése keletkezett.” Rögzítették továbbá, hogy a sértett magánindítványt terjesztett elő, és kérte a vele szemben intézkedő rendőrök felelősségre vonását.

A nyomozás megszüntetésének oka az indokolás szerint elsősorban az volt, hogy „az igazságügyi orvos-szakértő a sérülés keletkezésével kapcsolatban kategorikus véleményt nem tudott adni, így bár nem lehetett azt kizárni, hogy a sérülések egy része rendőri intézkedés során keletkezett, ugyanakkor az is megállapítható, hogy a sértett által elmondottak egy része orvosszakértői adatokkal nem támasztható alá.” Ezt követően az Rtv. szerinti igazoltatás (29. §), valamint a testi kényszer (47. §) szabályozását ismertette a határozat, majd leszögezte, hogy „a rendelkezésre álló adatok és bizonyítékok alapján azt lehet megállapítani, hogy a sértettel szemben jogszerűen került sor testi kényszer alkalmazására, és sérüléseinek egy része a *jogszerű* rendőri intézkedés során keletkezhetett.

¹³ 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (Be.) 190. § (1) bekezdés b) pont

Figyelemmel azonban arra, hogy az igazságügyi orvosszakértői vélemény a többi sérülés keletkezésére vonatkozóan a sértett vallomását megerősíteni nem tudta, azt csupán közvetett tudomással bíró érdekelt tanúk – hozzátartozók – vallomása támasztja alá, mely vallomások objektivitás hiányában kisebb súllyal veendő figyelembe a bizonyítékok értékelésekor.

Így bár nem zárható ki, hogy a sértett következetes, kitartó és túlnyomórészt egybehangzó vallomásainak megfelelően a rendőri intézkedés során bántalmazás érte, a rendelkezésre álló bizonyítékok arra nem elegendőek, hogy bármely, vele szemben intézkedő, vagy vele kapcsolatba került rendőrrel szemben megalapozott gyanú közlésére kerüljön sor, ezért a nyomozás bizonyítottság hiányában történő megszüntetéséről határoztam.”

A sértett 2013. november 13-án személyesen tett panaszt a nyomozó ügyészségen, új orvosszakértő kirendelését és az őt bántalmazó rendőrökkel való szembesítését kérve. A nyomozó ügyészség a sértett panasa alapján, 2013. november 14-én kelt határozatában kijavította a nyomozást megszüntető határozatban tévesen szereplő dátumokat.

A *Pest Megyei Főügyészség* a sértett panaszát alaptalannak találta, és azt 2013. december 3-án kelt határozatában elutasította. Felhívták a sértett figyelmét, hogy a határozat közlésétől számított 60 napon belül pótmagánvádlóként léphet fel, személyes költségmentesség és pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyezése iránt pedig a jogi segítségnyújtó szolgálathoz fordulhat.

A határozat indokolása az alábbiakat tartalmazza:

„A rendelkezésre álló adatok szerint a nyomozó ügyészség a tényállás tisztázása érdekében indokolt nyomozási cselekményeket teljesítette, ... és a nyomozás tárgyát képező bűncselekménnyel érintett valamennyi tanút kihallgatta.” „Az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a sértett sérüléseinek egy része rendőri intézkedésre – kéz megragadására – visszavezethető, a sérülések további részének, így a mellkasfal és a lágyékahajlat sérüléseinek eredete egyértelműen nem határozható meg. Azok ütés vagy ütődés következtében egyaránt keletkezhetnek.

A szakvélemény szerint a sértett tanúvallomásában felsorolt további sérülések – a fej és a nyak sérülései – orvosszakértői adatokkal nem támaszthatóak alá. Az igazságügyi orvosszakértővel és a szakvéleménnyel szemben előterjesztett, ám konkrét tényekkel alá nem támasztott elfogultságra való utaló felvetés nem érinti a szakvélemény objektivitását.

Mivel a szakértő a szakvéleményben és a kiegészítő szakvéleményben a nyomozó ügyészség által feltett kérdésekre választ adott, ezért újabb orvosszakértői vélemény beszerzése nem indokolt.”

„A bűncselekmény elkövetésének bizonyításához újabb orvosszakértői vélemény és a szembesítés sem szolgáltatna további alapot.”¹⁴

A vizsgálat megállapításai

1. A hatáskör tekintetében

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése értelmében az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint a hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés f) pontja alapján a rendvédelmi szerv az alapvető jogok biztosá által vizsgálható hatóságnak minősül. A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) bekezdés a) pontja szerint a rendőrség rendvédelmi szerv.

¹⁴ Az indokolás tartalmazza, hogy „a Be. 4. § (2) bekezdése értelmében a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.” A nyomozás ugyanakkor ismeretlen tettes ellen folyt, terhelt(ek) nem szerepeltek benne.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés h) pontja alapján az ügyészség nyomozást végző szerve az alapvető jogok biztosa által vizsgálható hatóságnak minősül. Az ügyészség szervezetéről és működéséről szóló 12/2012. (VI. 8.) LÜ utasítás 47. § (1) bekezdése értelmében az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe tartozó, illetőleg az arra jogosult által oda utalt ügyek nyomozását – a Központi Nyomozó Főügyészség hatáskörébe tartozó ügyek kivételével – a nyomozó ügyészség látja el.

2. Az érintett alapvető jogok tekintetében

Az Alaptörvény II. cikke alapján az *emberi méltóság* sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. Az alkotmánybírószági gyakorlat szerint a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen az emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit.¹⁵

Az egyenlő méltóság alapjoga indokolja és tölti meg tartalommal az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt *megkülönböztetés-mentes bánásmóddhoz való jogot*, amelynek értelmében Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Az Alkotmánybírószág szerint „a megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba.”¹⁶

Az Alaptörvény IV. cikke biztosítja a *személyes szabadsághoz való jogot*. A személyes szabadság alapjogát (büntető) törvény korlátozhatja. Az egyes korlátozó rendelkezések csak akkor fogadhatók el alkotmányosnak, ha az általuk elérni kívánt és alkotmányosan elismert célhoz képest a korlátozás szükségszerű és arányos. Az arányosság értékeléséhez hozzátartozik az is, hogy a korlátozás folytán esetleg bekövetkező és eleve ki nem küszöbölhető sérelmek elfogadható mérvű enyhítésére garanciák legyenek. Megfelelő garanciák nélkül a szabadságelvonásra lehetőséget adó jogszabályok alkotmányosságuk válhat kétségessé.¹⁷ A személyes szabadsághoz való jog ugyanakkor nemcsak a büntetőeljárással összefüggésben vizsgálható, hanem valamennyi – a személyi szabadságot valóban érintő – állami intézkedés alkotmányosságát megítélésékor.

Az Alkotmánybírószág megítélése szerint a személyes szabadsághoz és a szabad mozgáshoz való jogok egymásra vonatkoztatása alapján a személyes szabadsághoz való jog érdemben felhívható valamennyi, a mozgás és a helyváltogatást is korlátozó jogszabály alkotmányosságát megítéléséhez.¹⁸

Az Alaptörvény XXIV. cikke kinyilvánítja a *tisztességes (fair) hatósági eljáráshoz való jogot*, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék; valamint ahhoz, hogy a hatóságok törvényben meghatározottak szerint indokolják a döntéseiket. A korábban a jogállamiság, jogbiztonság elvéből levezetett tisztességes eljáráshoz való jog az Alaptörvényben már önálló alkotmányjogi normaként fogalmazódik meg az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikkével összhangban.

¹⁵ 64/1991. (XII. 17.) AB határozat

¹⁶ 9/1990. (IV.25) AB határozat

¹⁷ 66/1991 (XII. 21.) AB határozat

¹⁸ 36/2000. (X. 27.) AB határozat (A szabad mozgás jogát az Alaptörvény XXVII. cikke deklarálja.)

3. A vizsgálat érdemében

3.1. A 2012. május 2-i rendőri intézkedésekkel kapcsolatos megállapítások

A vonatkozó dokumentumokban (rendőri jelentések, házkutatási és tanúkihallgatási jegyzőkönyvek) foglaltak számos ellentmondást tartalmaznak:

A rendőrök nem számoltak be a panaszos előzetes igazoltatásáról, csupán arról, hogy – a betöréses lopással gyanúsított személlyel együtt – megjelentek a panaszos háza előtt, ahol észlelték őket, ezért szükségessé vált a házkutatás mielőbbi lefolytatása. A panaszosnak ugyanakkor semmi érdeke nem fűződött hozzá, hogy azt állítsa, először három rendőr csengetett be, akik igazoltatták, majd negyed óra múlva újból jöttek házkutatni.¹⁹

A panaszos személyi adatait a helyszínen kézzel írt házkutatási jegyzőkönyv tartalmazza, ezért az előállításról készült rendőri jelentésben foglalt állítás – a panaszos többszöri felszólításra sem adta át az igazolványát – nem fedheti a valóságot. Az őrsparancsnok jelentése is azt rögzíti, hogy a házkutatást végző rendőrök felszólították a panaszost és feleségét a személyazonosságuk igazolására, melynek eleget tettek.

Az őrsparancsnok jelentése szerint a gyanúsított kihallgatását 14.22-kor kezdték meg az őrsön, majd a vallomása alapján a járőrök – a gyanúsítottal együtt – azonosították a panaszos házát, később pedig ezt követte a házkutatás lefolytatása.²⁰ A jegyzőkönyv szerint azonban a házkutatás 14.16 perckor kezdődött, vagyis nem lehetséges, hogy a gyanúsított „hivatalos” vallomása nyomán mentek ki a rendőrök a panaszos házához.

A panaszos és családja felháborodásának, illetve a panaszos passzív ellenállásának oka – mind a panaszos elmondása, mind a rendőri jelentések szerint – elsősorban az volt, hogy a rendőrök nem rendelkeztek „házkutatási parancssal”. A házkutatást vezető rendőrnő – jelentése szerint – felvilágosította a panaszost, hogy ilyen esetekben határozat nélkül is végrehajtható a házkutatás; ezen állítás ellenkezője nem bizonyítható. A panaszos többszöri felszólítás ellenére passzívan ellenszegült a büntetőeljárás kényszerintézkedés (házkutatás) foganatosításának, a szobaajtó elé állt, oda nem akarta beengedni a rendőröket, ezért ellenszegülésének megtörésére jogszerűen *testi kényszert*, majd *bilincset alkalmaztak*.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 48. §-a alapján „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.”

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 39. § (1) bekezdése értelmében „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.” A rendőri jelentés csak az Rtv. 48. §-át jelöli meg általánosságban a bilincs alkalmazásának törvényi alapjaként, nem jelöli meg pontosan az a)-d) pontban részletezett indokot, de a kényszerítő eszköz alkalmazására nyilvánvalóan a panaszos ellenszegülésének megtörése érdekében került sor. A bilincset a panaszos kérésére még a helyszínen eltávolították a rendőrök.

A rendőri jelentés szerint a bilincset 14.40-től 14.50-ig alkalmazták, ezt követően került sor a panaszos előállítására (átadására), melynek időpontját a jelentés már nem tartalmazza.

¹⁹ A nyomozó ügyészség előtt tett tanúvallomásában a panaszos felesége is megerősítette, hogy először igazoltatták a férjét a rendőrök, majd 10-15 perc múlva ismét kijöttek.

²⁰ A gyanúsított kihallgatásán résztvevő *örmester* szintén azt írta a jelentésében, hogy a kihallgatást 14.22-kor kezdte meg a civil ruhás nyomozó. 2012. május 17-én készült jelentése szerint 14.30 körül hangos kiabálásra lettek figyelmesek, mire a nyomozó kiment az irodából, ahol csak ő, a gyanúsított és a gondnoka maradtak. Rövid időn belül csönd lett, és a nyomozó visszajött az irodába. Az *örmester* a parancsnokhelyettest nem említi meg jelenlevőként.

A házkutatást ugyanakkor a jegyzőkönyv szerint a panaszos előállítását követően a fia jelenlétében folytatták, és 14.50-kor fejezték be, vagyis a panaszos előállítására feltehetően korábban került sor, és a rendőri jelentésben a bilincs alkalmazásának idejét pontatlanul tüntették fel.

A panaszos *előállításának okaként* különböző indokokat említenek a vonatkozó dokumentumok: A házkutatásról készült jegyzőkönyvben a házkutatást vezető rendőrnő azt rögzítette, hogy az intézkedésnek való szóbeli ellenszegülése miatt állították elő a panaszost, és a 2012. május 15-én készült jelentése²¹, valamint az őrsparancsnok jelentése is ezt a tényállást tartalmazza. Az előállításról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló rendőri jelentés ugyanakkor – a panaszos ellenállásának részletes leírása mellett – azt tartalmazza, hogy bűncselekmény alapos gyanúja miatt állították elő.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. Ezen intézkedéshez nem szükséges alapos gyanú, elég az „egyszerű” gyanú fennállása. A gyanúra ez esetben a betöréses lopással gyanúsított személy vallomása alapot adhatott, a házkutatás eredménye ugyanakkor a gyanút nem erősítette meg. Az előállításról szóló rendőri jelentés az Rtv. 39. § (1) bekezdésének b) pontjára is hivatkozik, mely szerint a magánlakásban történő intézkedést gyanúsított elfogása és előállítása indokolta, de ez nyilvánvalóan nem felel meg a valóságnak. A panaszos egyrészt nem volt, és nem is lett büntetőeljárás értelemben gyanúsított, a rendőrök pedig nyilvánvalóan házkutatás céljából mentek a panaszos házához. Amennyiben a panaszost – a házkutatás eredményétől függetlenül – azért akarták volna előállítani, mert bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, akkor azt már értelemszerűen a házkutatás kezdetén megtették volna.

Az események leírása a rendőri jelentésekben egyértelműen azt támasztja alá, hogy az előállításra a panaszos ellenszegülése – a házkutatás akadályozása – miatt került sor. Ez azonban az Rtv. szerint nem előállítási ok. A panaszos ellenszegülését a kényszerítő eszközök alkalmazása már megtörte, a bilincset el is távolították róla, a jelentés szerint megnyugodott, a házkutatás folytatásának így nem volt további akadálya. A panaszost az előállítását követően tanúként és nem gyanúsítottként hallgatták ki, erre azonban – tanúkénti idézése révén – később is sor kerülhetett volna. *A panaszos előállítása ennél fogva – álláspontunk szerint – nem volt jogszerű.* A panaszos részére átadott, a rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolás az előállítás kezdő időpontját tévesen (2012. február 27. 18.00), a szabadon bocsátás időpontját pedig egyáltalán nem tartalmazta.

Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentést követő „nyilatkozat” rész az alábbi mondatot tartalmazza: Kijelentem, hogy sérülésem a rendőri intézkedés **során** keletkezett, orvosi ellátásban **nem részesültem**. A nyilatkozatot a panaszos, majd az intézkedést végző rendőrök is aláírták.

A panaszos ezen, írásban rögzített nyilatkozatát sem a Gyömrői Rendőrőrs parancsnoka, sem a Monori Rendőrkapitányság vezetője nem vette figyelembe a történetek kivizsgálása során. Az őrsparancsnok ráadásul – az iratokkal teljességgel ellentétben – azt rögzítette a 2012. június 5-én írt jelentésében, hogy a panaszos az előállításáról készült jelentésben és a tanúkihallgatási jegyzőkönyvben is úgy nyilatkozott, hogy sérülése nem keletkezett. Az előállításról szóló jelentés épp ellenkező nyilatkozatot tartalmaz, a tanúkihallgatási jegyzőkönyvben pedig semmilyen, erre vonatkozó nyilatkozat nem található.

²¹ Közölte a panaszossal, hogy amennyiben nem teszi lehetővé, hogy végezzék a munkájukat, az eljárás akadályozása miatt előállítjuk a Gyömrői rendőrségre. A panaszos az ajtóból nem mozdult, majd tekintettel arra, hogy agresszívan viselkedett, a kollegák megbilincseltek, és közölték vele az előállítás tényét.

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése értelmében a rendőrségnek a sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesítenie; erre azonban nem került sor.²²

Mindezekre tekintettel megállapítjuk, hogy *a Gyömrői Rendőrőrs munkatársai súlyosan megsértették a panaszos személyes szabadsághoz és emberi méltósághoz való jogát. Az elkövetett jogsértéseket, illetve mulasztásokat sem a parancsnok-helyettes, sem a parancsnok nem észlelte, sőt az ügy kivizsgálása során az iratokkal ellentétes, releváns megállapításokat tettek jelentéseikben.*

3.2. Az ügyészségi nyomozással kapcsolatos megállapítások

A Pestvidéki Nyomozó Ügyészségen 2012. május 21-én megindított büntetőeljárás során az elsőfokú határozat 2013. október 29-én született meg. 2012-ben mindössze három írásbeli megkeresést küldtek ki (májusban és júniusban), további nyomozati cselekményt abban az évben nem végeztek, kizárólag a nyomozás határidejét hosszabbították meg. A sértett kihallgatására csupán 2013 márciusában, az eljárás megindításától számított kilenc és fél hónap elteltével került sor. A rendőrök közül egyedül az akkori parancsnokhelyettest hallgatták ki tanúként, aki a történetekre már csak nagyvonalakban emlékezett, a 2012. május 22-én kelt jelentésében foglaltakat fenntartotta. A panaszos előállítását végrehajtó két rendőrt, valamint a szintén egyértelműen azonosítható civil ruhás nyomozót tanúként sem hallgatták ki az eljárás során.²³ Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy a panaszost a betöréses lopással gyanúsított személy vallomása alapján – egyéb bizonyíték hiányában is – a gyömrői rendőrök azonnal kihallgatták tanúként.

A Pest Megyei Főügyészség csoportvezető ügyésze a nyomozás határidejének meghosszabbításáról szóló, 2013. május 29-én kelt határozatának indokolásában kifejtette, hogy a vádemelés feltételeinek megállapításához további nyomozási cselekmény elvégzése, így felismerésre bemutatás teljesítése szükséges. *A nyomozó ügyészség ugyanakkor ezt a – felettes ügyészség által szükségesnek tartott – nyomozási cselekményt nem végezte el.*

Az igazságügyi orvosszakértő a szakvéleményében nem tüntette fel a panaszos sérüléseiről készült valamennyi, a kirendelő határozatban külön is felsorolt orvosi dokumentumot, csupán hármát emelt ki közülük.²⁴ Arra a konkrét kérdésre, hogy a panaszos sérülései keletkeztek-e rendőri bántalmazás, illetve székek közé esés következtében, a szakértő nem válaszolt, annyit azonban leszögez, hogy a sérülések „származhatnak ütésektől, ütődésektől.” Kijelenti továbbá, hogy a mellkasfal és a lágyékhajlat sérülései keletkeztek a székek közé eséskor is, de miután horzsolással járó sérülések a sértett testén nem voltak rögzítve, így az a valószínűbb, hogy nem a székek közé eséskor keletkeztek.

A szakértő sajnálatos módon nem pontosította, hogy a sérülések keletkezésének mi lehet a valószínűbb oka. Ennek hiányában is értelemszerűnek tűnik azonban, hogy ha nem a székek közé esést (ütődést) tartja valószínűbbnek, akkor az ütést, hiszen csupán ezt a két okot jelölte meg. A szakvélemény kiegészítésében ugyanakkor a szakértő már egyértelműbben leszögezte, hogy a bal mellkasfal felszínes lágyrész zúzódásai ütésektől, ütődésektől, esetleg kis erejű rúgásoktól is származtathatóak. Nem zárható ki az sem, hogy két szék közé eséskor jöttek létre.

²² A panaszos vallomásában előadta, hogy kért orvosi segítséget az öt bántalmazó rendőröktől.

²³ Az előállítást foganatosító rendőrnőtől mégcsak írásos jelentés sem állt rendelkezésre.

²⁴ A gyömrői sebészeten, 2012. május 3-án reggel – vagyis a történet után leghamarabb – készült orvosi látletet, mely szerint a kórisma „testszerte zúzódások és felületes bőr alatti bevezések” volt, például egyáltalán nem említette meg.

A nyomozást megszüntető határozat indokolása szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a sértettel szemben jogszerűen került sor testi kényszer alkalmazására, és sérüléseinek egy része a *jogszerű* rendőri intézkedés során keletkezhetett.²⁵

Figyelemmel azonban arra, hogy a szakértői vélemény a többi sérülés keletkezésére vonatkozóan a sértett vallomását megerősíteni nem tudta, azt csupán közvetett tudomással bíró érdekelt tanúk (hozzátartozók) vallomása támasztja alá.

A határozat ezen megállapítása ugyanakkor álláspontunk szerint ellentétes az iratokkal: A szakértő a véleményében – a nyomozati iratok között található orvosi dokumentumok alapján – azt rögzítette, hogy a sértett a bal mellkasfal, valamint a bal lágyékhajlat-tájék zúzódását szenvedte el, mely sérülések ütésektől, ütődésektől származhatnak. A szakvélemény kiegészítésében – a fényképek megtekintése után – pedig megerősítette, hogy a bal mellkasfal zúzódásai ütésektől, ütődésektől vagy kis erejű rúgásoktól származtathatóak.²⁶ *A szakvéleményben foglaltak tehát a sértett vallomását – mely szerint a rendőrök megütötték, amitől a székek közé esett, majd a földön megrúgták – álláspontunk szerint teljes mértékben alátámasztják.*²⁷

A 2012 májusában hatályos 1978. évi IV. törvény (Btk.) 226. § (1) bekezdése értelmében „az a hivatalos személy, aki hivatalos eljárása során mást tetteleg bántalmaz, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A *Btk.-kommentár* szerint a hivatalos személy – leszámítva a jogszerű kényszerintézkedések alkalmazását – semmilyen körülmények között nem bántalmazhatja az állampolgárokat. Amennyiben a rendőr a hivatalos eljárása során valakit bántalmazott, ez a cselekmény magánvádas eljárás keretében könnyű testi sértésként, illetőleg tetteleges becsületsértésként akkor sem bírálható el, ha az ügyész a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége miatt indított nyomozást azért szüntette meg, mert magát a bántalmazást nem látta bizonyítottnak. Ez a vegyes – anyagi és eljárásjogi megközelítésű – konstrukció arra garancia, hogy a hivatalos személy bármi nemű bántalmazás esetében mindenképpen az officialitás (hivatalbóli eljárás) elve alapján legyen felelősségre vonva. A bántalmazás az általánosan elfogadott anyagi jogi értelmezés szerint az emberi test támadó szándékú, erőszakos jellegű megérintése. Így akár könnyű, akár súlyos testi *sérülés okozása a cselekménynek nem feltétele*, a bántalmazás kifejtésével a bűncselekmény befejezett.²⁸ A határozat azt is tartalmazza, hogy a sértett a könnyű testi sértés miatt magánindítványt terjesztett elő, erre folytatólagos tanúkihallgatása során az ügyész hívta fel a figyelmét. A kommentár alapján álláspontunk szerint hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás miatt nem terjeszthető elő magánindítvány. Amennyiben a nyomozó ügyészség erre mégis lehetőséget látott, akkor nem szüntethették volna meg a nyomozást, hanem magánvádas eljárás keretében a bíróságnak kellett volna megküldeniük az iratokat.

Az elsőfokú eljárás, illetve határozat hibáit – iratokkal ellentétes megállapításait – a másodfokon eljáró főügyészség sem orvosolta, az ügyészség eljárásának vizsgálatára azonban már nem terjed ki a hatáskörünk.

Mindezekre tekintettel megállapítjuk, hogy a nyomozó ügyészség eljárása súlyos visszásságot okozott a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogával összefüggésben.

²⁵ A határozat 5-6. oldalán található okfejtés az igazoltatás(!?) és a testi kényszer mellett a bilincs alkalmazását egyáltalán nem említi meg, noha a sérülések egy része az orvosi dokumentumok szerint egyértelműen a bilincselés, illetve a testi kényszer alkalmazása során keletkezett (lásd pl. a gyömrői sebészetten kiállított láttelelet).

²⁶ A szakvélemény-kiegészítés ezen részét (az utolsó mondatot) ugyanakkor a határozat érthetetlen módon nem idézi, arra nem hivatkozik.

²⁷ Az a körülmény, hogy a panaszos nyakán és a fején sérülést nem rögzítettek, egyáltalán nem zárja ki, hogy a rendőr tarkón üthette a sértettet, hiszen nem minden ütés jár feltétlenül sérüléssel.

²⁸ A bűncselekmény megvalósulásához tehát nem szükséges semmilyen sérülés okozása, bár tanúk hiányában az orvosi láttelelettel dokumentált sérülés kétségtelenül az egyik legfontosabb bizonyítékul szolgálhat.

Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága a *Kiss Borbála kontra Magyarország ügyben*, 2012. június 26-án hozott ítéletében vizsgálta egy rendőri bántalmazás ügyében tett feljelentés ügyészségi nyomozását, és megállapította, hogy a lefolytatott eljárásban nem került sor a kérelmező állításainak olyan megfelelő kivizsgálására, ami alkalmas lett volna arra, hogy elvezessen az állítólagos elkövetők azonosításához.²⁹ A bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezőt megalázó bánásmódnak tették ki, és állításait nem vizsgálták ki megfelelően, ezért megsértették az Európai Emberi Jogi Egyezmény 3. cikkét.³⁰ *Megállapítjuk azt is, hogy a panaszossal szemben fogantatosított rendőri intézkedések, valamint az ügyészségi nyomozás során (beleértve a szakértő eljárását is) diszkriminációra utaló tény, illetve gyanú nem merült fel.* Észleltük továbbá azt a problémát, hogy a nyomozó ügyészség a sértettet semmilyen formában nem tájékoztatta a 2005. évi CXXXV. törvényben (Ást.) szabályozott *áldozatsegítés* igénybevételének lehetőségéről. Bármely támogatási rendszer működésével kapcsolatban alapvető kérdés az, hogy a támogatni kívánt személyi kör milyen módon szerezhet tudomást a támogatás lehetőségéről. A támogatás létéről szóló információ hiány, vagy ennek nem kellően hatékony átadása esetén a segítségnyújtás nem jut el az arra jogosultakhoz. Különösen fontos kérdés ez olyan támogatási rendszerrel, amelynek nincs több évtizedes múltja, hagyománya, bevezetése napjaink kriminálpolitikájának része volt.³¹

A rendőrség és a határőrség áldozatsegítő feladatairól szóló *17/2007. (III. 13.) IRM rendelet* előírja a rendőrség számára, hogy minden sértettnek – akkor, amikor az adott ügyben a rendőrséggel először kapcsolatba kerülnek – adják át a fővárosi és megyei kormányhivatal igazságügyi szolgálata által a rendőrségre eljuttatott tájékoztatót, egyúttal szóban hívják fel a figyelmüket az áldozatsegítés lehetőségére és arra, hogy az Ást. szerinti áldozatsegítő támogatások igénybevételéhez szükséges igazolást a rendőrség kérelmekre kiállítja. A tájékoztató átadásáról és a szóbeli figyelemfelhívásról feljegyzést kell készíteni, amit az ügyirathoz csatolni kell.³² Az ügyészségek vonatkozásában hasonló szabályozást nem találtunk. *Megállapítjuk, hogy visszásságot okoz a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben, hogy a nyomozó ügyészségek által folytatott eljárásokban a sértettek nem kapnak megfelelő tájékoztatást az áldozatsegítés igénybevételének lehetőségéről.*

Intézkedések

A közös vizsgálatban feltárt, alapvető jogokkal összefüggő visszásság orvoslása érdekében az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján *felkérem a Pest megyei rendőrfőkapitányt*

- gondoskodjon arról, hogy az irányítása alá tartozó rendőri szervek az előállításokat a jogszabályi feltételek betartása mellett hajtsák végre; valamint
- vizsgálja ki, a rendőri intézkedések parancsnoki kivizsgálása során hogyan történhetek a jelentésben feltárt hiányosságok, és miért nem került sor az előállítást végző rendőrnő beszámoltatására.
- intézkedjen, hogy a rendőri bántalmazásra vonatkozó bejelentések kivizsgálása minden esetben a lehető legalaposabban és körültekintőbben történjen.

Az alapvető joggal összefüggő visszásság orvoslása, valamint a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás alapos gyanújának kivizsgálása érdekében – bár tudatában vagyok annak, hogy az időmúlás jelentősen megnehezíti a bizonyítást – az Ajbt. 35. § (1) bekezdése alapján *büntetőeljárást kezdeményezek a legfőbb ügyésznél.*

²⁹ Az eljárás során a sértett(ek), illetve a rendőrök meghallgatása és szembesítése nem történt meg.

³⁰ http://tasz.hu/files/tasz/imce/kiss_borbala_kontra_magyarorszag_hun.pdf

A Bíróság töretlen gyakorlata szerint amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül, és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja a 3. cikk sérelmét (ld: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria).

³¹ AJB-7599/2012.

³² A tájékoztatást a tanúkihallgatási jegyzőkönyvek tartalmazzák, a vonatkozó részt a sértett külön aláírja.

Az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján *felkérem továbbá a legfőbb ügyészt*, hogy – a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatallal együttműködve – teremtsen meg annak feltételeit, hogy a nyomozó ügyészségekkel kapcsolatba kerülő sértettek is megfelelő tájékoztatást kapjanak az áldozatsegítés igénybevételének lehetőségéről.

Budapest, 2014. július

Székely László sk.

Szalayné Sándor Erzsébet sk.

Melléklet: Az alkalmazott jogszabályok

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (2012 májusában hatályos Btk.):

226. § (1) Az a hivatalos személy, aki hivatalos eljárása során más tetteleg bántalmaz, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A hivatalos személyt – leszámítva a jogszerű kényszerintézkedések alkalmazását – semmilyen körülmények között nem illeti meg az állampolgár bántalmazása. Így, amennyiben a rendőr a hivatalos eljárása során valakit bántalmazott, ez a cselekmény magánvádas eljárás keretében könnyű testi sértésként, illetőleg tettleges becsületsértésként akkor sem bírálható el, ha az ügyész a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége miatt indított nyomozást azért szüntette meg, mert magát a bántalmazást nem látta bizonyítottnak. Ez a vegyes – anyagi és eljárásjogi megközelítésű – konstrukció arra garancia, hogy a hivatalos személy bármi nemű bántalmazás esetében mindenképpen az officialitás, mint büntetőpolitikai doktrína alapján legyen felelőségre vonva.

A bántalmazás az általánosan elfogadott anyagi jogi értelmezés szerint az emberi test támadó szándékú, erőszakos jellegű megérintése. Így akár könnyű, akár súlyos testi sérülés okozása a cselekménynek nem feltétele, a bántalmazás kifejtésével az befejezett.

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (2012 májusában hatályos Rtv.):

2. § (1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

16. § (1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.

18. § (2) A rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani, valamint

(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosság megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatottól fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

(6) A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

30. § (1) A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

- 31. § (1)** Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést fogatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.
- 33. § (2)** A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,
b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;
- (4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.
- 39. § (1)** A rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve
b) bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása, vagy a bűncselekmény elkövetőjének vagy gyanúsítottjának elfogása és előállítása céljából;
- 47. §** A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszerítést) alkalmazhat.
- 48. §** A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy
a) önkárosításának megakadályozására,
b) támadásának megakadályozására,
c) szökésének megakadályozására,
d) ellenszegülésének megtörésére.

1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (2012 májusában hatályos Be.):

- 29. §** Kizárólag az ügyészség végzi a nyomozást a következő bűncselekmények miatt:
e) a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által elkövetett, nem katonai büntetőeljárásra tartozó bűncselekmény, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv hivatásos állományú tagja, továbbá a pénzügyi nyomozó által elkövetett bármilyen bűncselekmény,
- 52. § (1)** Ha e törvény másképp nem rendelkezik, könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmozás, becsületsértés és kegyeletsértés esetén a vádat mint magánvádoló a sértett képviseli, feltéve, hogy az elkövető magánindítványra büntethető.
- 108. § (1)** A szakértő a szakvéleményt szóban előadja, vagy a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság által kitűzött határidőn belül írásban terjeszti elő.
(2) A szakvélemény magában foglalja
a) a vizsgálat tárgyára, a vizsgálati eljárásokra és eszközökre, a vizsgálat tárgyában bekövetkezett változásokra vonatkozó adatokat (lelet),
b) a vizsgálat módszerének rövid ismertetését,
c) a szakmai megállapítások összefoglalását (szakmai ténymegállapítás),
d) a szakmai ténymegállapításból levont következtetéseket, ennek keretében a feltett kérdésekre adott válaszokat (vélemény).
- 109. §** Ha a szakvélemény hiányos, homályos, önmagával ellentétben álló vagy az egyébként szükséges, a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság felhívására a szakértő köteles a kért felvilágosítást megadni, illetve a szakvéleményt kiegészíteni.
- 111. § (1)** Ha a szakértőtől kért felvilágosítás vagy a szakvélemény kiegészítése nem vezetett eredményre, vagy egyéb okból szükséges, más szakértőt kell kirendelni.
- 122. § (1)** A bíróság, illetőleg az ügyész felismerésre bemutatást rendel el és tart, ha az személy vagy tárgy felismerése céljából szükséges. A terheltnak vagy a tanúnak felismerésre legalább három személyt vagy tárgyat kell bemutatni. A terheltnak vagy a tanúnak - ha más lehetőség nem áll rendelkezésre - felismerésre személy vagy tárgy fényképen, illetőleg más adathordozón rögzített kép-, illetőleg hangfelvétele is bemutatható.
(2) A felismerésre bemutatás előtt azt, akitől a felismerés várható, részletesen ki kell hallgatni arról, hogy a kérdéses személyt vagy tárgyat milyen körülmények között észlelte, milyen kapcsolata van vele, milyen ismertetőjeleiről tud.
- 124. § (1)** Ha a terheltek, a tanúk, illetőleg a terhelt és a tanú vallomásai egymással ellentétesek, az ellentét szükség esetén szembesítéssel lehet tisztázni. A szembesítettek a vallomásukat egymással élőszóban közlik; megengedhető, hogy egymásnak kérdéseket tegyenek fel.
- 149. § (1)** A házkutatás a ház, lakás, egyéb helyiség vagy azokhoz tartozó bekerített hely, továbbá az ott elhelyezett jármű átkutatása, illetőleg számítástechnikai rendszer vagy ilyen rendszer útján rögzített adatokat tartalmazó adathordozó átvizsgálása az eljárás eredményessége érdekében.
(2) Házkutatásnak akkor van helye, ha megalapozottan feltehető, hogy az
a) a bűncselekmény elkövetőjének kézre kerítésére,
b) a bűncselekmény nyomainak felderítésére,
c) bizonyítási eszköz, elkobozható vagy vagyonekobjzás alá eső dolog megtalálására vezet.

- 173. § (1)** Magánindítványra üldözendő bűncselekmény miatt csak a jogosult feljelentése alapján indítható büntetőeljárás. A magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.
- (2) A magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha a nyomozás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető.
- 176. § (1)** A nyomozást a lehető legrövidebb időn belül le kell folytatni, és az elrendelésétől, illetve megindulásától számított két hónapon belül be kell fejezni. Ha az ügy bonyolultsága vagy elháríthatatlan akadály indokolja, a nyomozás határidejét az ügyész legfeljebb hat hónappal, ha ez a határidő letelt, az ügyészség vezetője legfeljebb a büntetőeljárás megindításától számított egy év elteltéig meghosszabbíthatja.
- (2) Egy éven túl a felettes ügyészség vezetője, két éven túl a legfőbb ügyész jogosult a nyomozás határidejének meghosszabbítására. Ha a nyomozás meghatározott személy ellen folyik, a meghosszabbítás legfeljebb a gyanúsítottnak a 179. § (1) bekezdése szerinti kihallgatásától számított két évig terjedhet, kivéve, ha a legfőbb ügyész a 193. § (3) bekezdése alapján a nyomozás időtartamát az engedélyben meghatározott időpontig meghosszabbította.
- (3) Ha az ügyész nyomoz, a nyomozás határidejét az ügyészség vezetője legfeljebb a nyomozás elrendelésétől számított egy év elteltéig, azt követően a (2) bekezdésben meghatározott határidőig a felettes ügyészség vezetője, illetve a legfőbb ügyész hosszabbíthatja meg.
- 177. §** Az ügyész és a nyomozó hatóság az olyan kényszerintézkedéseket, amelyeknek elrendelésére egyébként jogosult (126. §, 149. §, 150. §, 151. §, 158/A. §) halasztást nem tűrő esetben nyomban elvégezheti, és bizonyítási cselekmények (119. §, 121. §, 122. §) elvégzését rendelheti el (halaszthatatlan nyomozási cselekmény). Az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvben a halaszthatatlanság tényét és az ezt megalapozó körülményeket fel kell tüntetni.
- 190. § (1)** Az ügyész a nyomozást határozattal megszünteti,
- b) ha a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásáról sem várható eredmény,

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról:

- 39. § (1)** Az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.
- 41. § (1)** Bilincs alkalmazása az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt
- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

17/2007. (III. 13.) IRM rendelet a rendőrség és a határőrség áldozatsegítő feladatairól:

- 1. §** A rendőrség minden sértettnek - akkor, amikor az adott ügyben a rendőrséggel először kerülnek kapcsolatba - átadja a fővárosi és megyei kormányhivatal igazságügyi szolgálata által a rendőrségre eljuttatott tájékoztatót, egyúttal szóban felhívja figyelmüket az áldozatsegítés lehetőségére és arra, hogy az Ást. szerinti áldozatsegítő támogatások igénybevételéhez szükséges igazolást a rendőrség kérelmekre kiállítja. A tájékoztató átadásáról és a szóbeli figyelemfelhívásról feljegyzést kell készíteni, amit az ügyirathoz csatolni kell.

11/2003. (ÜK. 7.) LÜ utasítás a vádelőkészítéssel, a nyomozás törvényessége feletti felügyelettel és a vádemeléssel kapcsolatos ügyészi feladatokról:

- 92. § (1)** Az ügyész a magánvádra üldözendő bűncselekmény miatt nála tett feljelentést, illetve a Be. 501. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján hozzá megküldött iratokat megvizsgálja abból a szempontból, hogy közérdekből vagy más fontos okból indokolt-e a vád képviselőjének átvétele.
- (2) Az ügyész nyomozást rendel el, ha a vádképviselő átvételét indokoltnak tartja, ellenkező esetben a feljelentést nemleges nyilatkozatával - a sértett egyidejű értesítése mellett - a bíróságnak megküldi.
- (3) Az általa elrendelt nyomozást követően az ügyész, a nyomozás iratainak ismeretében, újrolag állást foglal abban a kérdésben, hogy a vád képviselője a továbbiakban is indokolt-e. Ha indokolt, vádat emel, a vádiratban ezt, valamint a tárgyaláson részvételét bejelenti és a vádemelésről a feljelentőt értesíti.

- (4) Ha az ügyész nem emel vádat, az iratokat azzal küldi meg a bíróságnak, hogy a vád képviselőjétől eláll. Erről a feljelentőt azzal értesíti, hogy a továbbiakban a vádat magánvádlóként képviselheti.
- (5) Az ügyész a terhelttel szemben közvádra folytatott eljárástól elkülöníti a magánvádra üldözendő eljárást, ha amiatt a vád képviselőjét nem veszi át.
- 93. §** Ha a feljelentő a magánindítványában a magánvádra üldözendő bűncselekményt tévesen közvádra üldözendőként jelöli meg, és az ügyész a vád képviselőjét nem veszi át, a feljelentőt tájékoztatja arról, hogy az ügyben közvádra üldözendő bűncselekmény miatt nem állapítható meg, és emiatt a feljelentést a bírósághoz továbbította, ahol a vádat magánvádlóként képviselheti.